

Argumentacja i erystyka

rodzaje argumentów, teza i argument, chwytły erystyczne, dyskusja a kłótnia

opracowanie: Mateusz Będkowski · niekazmuliczyc.pl

KLUCZ NAUCZYCIELA

Grupa A

Suma: 11 pkt

Czas: 15 min

5 zadań · 11 punktów · 15 minut · bez pomocy · pisz czytelnie · w zadaniach otwartych liczy się trafność, poprawność językowa i pisownia.

Zadanie 1. (0–4)

OTWARTE

Rozpoznaj rodzaj argumentu. Zakreśl właściwą nazwę.

1. „Codzienne czytanie poszerza słownictwo, co potwierdzają badania prowadzone na dużych grupach uczniów.” — **argument rzeczowy / odwołanie do niewiedzy / argument ad personam**
2. „Proszę o lepszą ocenę, bo jeśli jej nie dostanę, rodzice nie pozwolą mi jechać na obóz.” — **odwołanie do niewiedzy / odwołanie do litości / argument z groźby**
3. „Jeżeli nie poprzecie mojego projektu, pożałujecie tego przy następnych wyborach.” — **odwołanie do niewiedzy / argument rzeczowy / argument z groźby**
4. „Wybitny językoznawca, profesor Nowak, uznaje tę formę za poprawną.” — **argument ad personam / odwołanie do autorytetu / odwołanie do niewiedzy**

Odpowiedź: 1. argument rzeczowy; 2. odwołanie do litości; 3. argument z groźby; 4. odwołanie do autorytetu**Rozwiązanie:** Argument rzeczowy opiera się na faktach i logice; argumenty pozamerytoryczne odwołują się do osoby (ad personam), litości, niewiedzy, groźby lub autorytetu.**Punktacja:**

1. **1 pkt** — podpunkt 1
2. **1 pkt** — podpunkt 2
3. **1 pkt** — podpunkt 3
4. **1 pkt** — podpunkt 4

Zadanie 2. (0–3)

OTWARTE

Wpisz termin, który opisano.

1. _____ — podsumowanie wyводу, potwierdzenie lub odrzucenie tezy
2. _____ — uzasadnienie tezy, racja przemawiająca za stanowiskiem
3. _____ — racja przeciwna, podważająca czyjeś stanowisko

Odpowiedź: 1. wniosek; 2. argument; 3. kontrargument**Rozwiązanie:** Te pojęcia są potrzebne do planowania wypowiedzi argumentacyjnej.**Punktacja:**

1. **1 pkt** — podpunkt 1
2. **1 pkt** — podpunkt 2
3. **1 pkt** — podpunkt 3

Jaki chwyt erystyczny zastosowano? A: „Uważam, że sprawdzianów powinno być mniej.” B: „Czyli chcesz, żeby uczniowie w ogóle się nie uczyli!”

- A. fałszywa alternatywa
B. rozszerzenie tezy przeciwnika
C. odwołanie do większości
D. argument ad personam

Odpowiedź: B

Rozwiązanie: To rozszerzenie tezy przeciwnika.

Błędne odpowiedzi: pozostałe chwytów polegają na czymś innym (atak na osobę, dwie skrajności, powoływanie się na większość, zmiana tematu, wyolbrzymienie tezy).

Punktacja: 1 pkt — poprawna odpowiedź.

Którą wypowiedź można uznać za rzeczowy głos w dyskusji?

- A. „Zgadzam się w jednym punkcie, ale zwróć uwagę na koszty — przytoczę konkretne liczby.”
B. „Ty zawsze musisz wszystko wiedzieć najlepiej!”
C. „Zamilcz, bo pożałujesz.”
D. „Nie będę z tobą rozmawiać, bo i tak nic nie rozumiesz.”

Odpowiedź: A

Rozwiązanie: Głos w dyskusji odnosi się do stanowiska rozmówcy i uzasadnia własne zdanie argumentami.

Błędne odpowiedzi: pozostałe wypowiedzi to przejawy kłótni: atak na osobę, groźba, uogólnienie.

Punktacja: 1 pkt — poprawna odpowiedź.

Sformułuj tezę na temat: „Czy człowiek może uciec od odpowiedzialności za swoje czyny?” i podaj jeden argument rzeczowy odwołujący się do lektury (np. na przykładzie „Makbeta” lub „Zbrodni i kary”).

Odpowiedź: np. Teza: Człowiek nie może uciec od odpowiedzialności za swoje czyny. Argument: Makbet po zabójstwie Duncana nie zaznaje spokoju — dręczą go wizje i wyrzuty sumienia, a w końcu ponosi klęskę i ginie.

Rozwiązanie: Uznaj każde jasne stanowisko (tak / nie / tak, ale...). Teza musi zawierać stanowisko wobec pytania, a argument — uzasadnienie oparte na lekturze, a nie samo streszczenie.

Punktacja:

- 1 pkt — teza zawierająca jednoznaczne stanowisko
- 1 pkt — argument rzeczowy z odwołaniem do lektury

Zasady przyznawania punktów

- Zadania zamknięte: 1 pkt za poprawną odpowiedź; 0 pkt za błędną, za brak odpowiedzi albo za wskazanie więcej niż jednej odpowiedzi.
- Zadania otwarte i z lukami: punkty według kryteriów podanych przy zadaniu. Każdy poprawny sposób rozwiązania jest akceptowany, także inny niż w kluczu.
- Przy poprawnej metodzie i błędzie rachunkowym uczeń traci tylko punkt za wynik końcowy; sam wynik bez wymaganego zapisu obliczeń daje najwyżej punkt za odpowiedź, jeśli kryteria tak stanowią.

Proponowana skala ocen (11 pkt)

11–10 pkt: bardzo dobry · 9 pkt: dobry · 8–7 pkt: dostateczny · 6–5 pkt: dopuszczający · 4–0 pkt: niedostateczny

Progi orientacyjne: ok. 90% / 75% / 55% / 40%. Dostosuj je do wewnętrznych zasad oceniania.